

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Literatura e Cultura	Código	613G01049	
Titulación	Grao en Español: Estudos Lingüísticos e Literarios			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Filoloxía Española e Latina			
Coordinación	Rodriguez Gonzalez, Olivia	Correo electrónico	olivia.rodriguez.gonzalez@udc.es	
Profesorado	Rodriguez Gonzalez, Olivia	Correo electrónico	olivia.rodriguez.gonzalez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Estudo comparado da literatura e a cultura. A materia céntrase na cultura da memoria e ocúpase dun estudo de caso e traballo de campo sobre a literatura da memoria histórica da guerra civil e o franquismo na contorna da Coruña.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A3	Coñecer as correntes teóricas da lingüística e da ciencia literaria.
A7	Coñecer as literaturas en lingua galega, española e inglesa.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A13	Coñecer a lingua, a literatura e a cultura latina.
A14	Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.
A15	Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.
A16	Coñecer a crítica textual e a edición de textos.
A17	Ter un coñecemento avanzado das literaturas en lingua española.
A18	Coñecer a historia e a cultura das comunidades hispanofalantes.
A19	Dominar a gramática da lingua española.
A20	Coñecer a situación sociolingüística da lingua española.
A21	Coñecer a variación lingüística da lingua española.
A22	Coñecer a evolución histórica externa e interna da lingua española.
A23	Ter coñecementos de terminoloxía e neoloxía.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B2	Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B4	Ser capaz de comunicarse de maneira efectiva en calquera contorno.
B5	Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.
B6	Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B10	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
O alumno debe coñecer os principios da Semiótica da Cultura e teorías afíns que insiren os estudos literarios nun ámbito superior e complexo como é o da cultura	A1 A2 A3 A11 A14	B1 B2 B3 B5 B8 B9	C3 C6
O alumno debe ser capaz de aplicar a investigación en literatura comparada con la realidade de su ámbito vital, histórico y artístico	A1 A2 A3 A11 A15 A21 A22 A23	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B10	C1 C6 C8
O alumno debe ser capaz de valorar a memoria sociohistórica da súa contorna vital e de poñela en relación con outros ámbitos distantes no tempo e no espazo para acadar unha interpretación universal dos casos de estudo comparado aos que se enfrenta	A11 A14	B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10	C6 C8
O alumno debe coñecer as linguas e literaturas castelá, galega, portuguesa e inglesa, así como posuír algúns coñecementos doutras linguas e culturas para poder investigar no campo da literatura comparada	A7 A13 A15 A16 A17 A18 A19 A20		C1 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Cultura e literatura como obxectos de estudo das ciencias humanas.	1.1 Introducción epistemolóxica 1.2. A Semiótica da Cultura de Iuri Lotman. 1.3. Paul Ricoeur e T. Todorov: usos da memoria e do esquecemento

2. Cultura e literatura da "memoria histórica";	2.1 O papel da memoria na formación das culturas. O rexistro da memoria. 2.2. A memoria e o esquecemento como fenómenos individuais e colectivos. 2.3. O discurso da memoria histórica 2.4. A literatura da memoria histórica.
3. Estudo de caso: Santiago Casares Quiroga	3.1. O estudo de caso como método de investigación: realidade próxima e traballo de campo. 3.2. Caso Santiago Casares Quiroga 3.2.1. Contextualización socio-histórica e política. 3.2.2. Lugares da memoria. 3.3.3. Memoria e trauma: a actriz francesa María Casares.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B3 B5 C1	16	14	30
Presentación oral	A15 B2 B4 B5 B6 B8 C1 C3 C6	1	5	6
Estudo de casos	A2 A7 A13 A14	7	33	40
Proba mixta	A3 A15 B1 B2 B3 B4	2	20.5	22.5
Obradoiro	A11 A16 A17 A18 A19 A20 A21 A22 A23 B1 B7 B9 B10 C8	6	6	12
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O docente explicará na aula os contidos principais da materia. Inclúense dúas sesións máis sobre a orientación teórica do método chamado "estudo de caso", que servirán como introdución á práctica comparatista.
Presentación oral	Os alumnos presentarán na aula os traballos realizados
Estudo de casos	Para aplicar á práctica o estudo comparado da cultura e a literatura, se centrarán os estudantes en analizar casos reais e ficticios de fenómenos ou sucesos concretos. Para o estudo de caso acudirán a todo tipo de documentación e ferramentas de análise.
Proba mixta	Proba final escrita que constará dunha serie de respostas a determinadas cuestións teóricas e dun apartado onde o estudante exporá ou resolverá casos prácticos concretos
Obradoiro	Aplicarase aos traballos de investigación a metodoloxía comparatista Literatura-Cultura da memoria Para o estudo de caso, algunhas das clases prácticas serán levadas a cabo na Coruña e arredores, nos "lugares da memoria" relacionados con Santiago Casares Quiroga. Comunicarase ao decanato o programa de saídas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	O profesor atenderá na aula e nos horarios de tutorías ao estudante

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B3 B5 C1	Valorarase a asistencia ás clases, tanto nas sesións expositivas como nos talleres.	5
Presentación oral	A15 B2 B4 B5 B6 B8 C1 C3 C6	Presentarase na aula o resultado do traballo realizado, explicando o proceso de realización e os aspectos relevantes. A idoneidade, coherencia e valor académico do traballo proposto serán tidos en conta na súa cualificación	40
Obradoiro	A11 A16 A17 A18 A19 A20 A21 A22 A23 B1 B7 B9 B10 C8	O traballo final será o resultado da aplicación dos coñecementos adquiridos. Valorarase a orixinalidade, a metodoloxía, e a presentación.	5
Proba mixta	A3 A15 B1 B2 B3 B4	O día sinalado no calendario oficial da facultade, os alumnos realizarán un examen no que demostrarán os coñecementos teórico-prácticos adquiridos	50

Observacións avaliación

Na aula especificarase os pormenores da realización do traballo.

A presentación oral dese traballo (duración e ferramentas empregadas) axustarase ao número de alumnos na materia.

O alumno deberá obter unha nota mínima de 4 na proba mixta para aprobar a asignatura, tal e como establece a normativa da Facultade de Filoloxía.

As faltas de ortografía, así como os graves fallos de redacción e coherencia discursiva, suporán unha redución da cualificación da proba mixta: exactamente de medio punto por cada erro.

O alumnado con matrícula a tempo parcial e dispensa académica deberá realizar os mesmos traballos e probas que os estudantes con matrícula ordinaria

Fontes de información

Bibliografía básica

- Aróstegui, J. / Godicheau, F. (eds.) (2006). Guerra civil. Mito y memoria.. Madrid: Marcial Pons
  - Casares, María (2009). Residente privilexiada, . Oleiros/A Coruña, Trifolium
  - Espinosa Mestre, Francisco (2006). Contra el olvido. Historia y memoria de la guerra civil. Barcelona: Crítica
  - Fernández, Carlos (2000). Casares Quiroga, una pasión republicana. O Castro/Sada: Edición do Castro
  - Grandío Seoane, Emilio / Rodero, Joaquín (eds.) (2011). Santiago Casares Quiroga, la forja de un líder. Madrid: Eneida
  - Jurij M. / Escuela de Tartu (1971). Semiótica de la cultura. Madrid: Cátedra
  - Lopo, María (ed.) (2008). Cartas no exilio: correspondencia entre Santiago Casares Quiroga e María Casares (1946-1949). A Coruña: Baía
  - Pérez Garzón, Juan Sisinio (2010). Memoria histórica . Madrid, C.S.I.C.
  - Ricoeur, Paul (2003). La memoria, la historia, el olvido. Madrid, Trotta,
  - Todorov, Tzvetan (2005). Memoria del mal, tentación del bien. Indagación sobre el siglo XX. Barcelona, Península
  - Winter, Ulrich (ed.) (2006). Lugares de memoria de la Guerra Civil y el franquismo. Representaciones literarias y visuales. Madrid-Frankfurt: Iberoamericana-Vervuert
- Parte do traballo do alumnado é a procura de recursos bibliográficos (documentación en bases de datos e bibliotecas en liña). Por esta razón, completarase a bibliografía fundamental con algunhas referencias complementarias indicadas abaixo, sen pretensión de exhaustividade. Por outra banda, queda a criterio do docente a escolla de lecturas literarias relacionadas co tema.

Bibliografía complementaria	- Acuña, Ana (ed.) (2013). Letras nómades. Experiencias da mobilidade feminina na literatura galega. Berlin: Frank & Timme - Aguilar Fernández, Paloma (1996). Memoria y olvido de la guerra civil española . Madrid, Alianza - Carballido Reboredo, Silvia (2001). (2001). Novela en pé de guerra(a guerra civil vista por los novelistas gallegos en castelán). O Castro/Sada: Edición do Castro - ?Flory, Jean? (1938). La Galice sous la botte de Franco. Épisodes de laterreur blanche dans les provinces de Galice, rapportés par ceux qui les ont vécus. Paris: Jean Flory - Flory, Jean (2005). (2005): Galicia bajo la bota de Franco. Episodios sobre el terror blanco acaecidos en las provincias de Galicia, contados por quienes los han vivido [Reedición en castellano a partir de la tradución . Santiago de Compostela: Alvarellos - Godinho, Paula (coord.) (2012). Usos da memoria e prácticas do patrimonio. Lisboa: Colibri - Halbwachs, Maurice (1950) (2004). , La memoria colectiva. Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza - Juana López, Jesús de / Prada Rodríguez, Julio (coords.) (2006). Lo que han hecho en Galicia. Violencia, represión y exilio, 1936-1939. Barcelona, Crítica - Alonso Montero, Xesús / Villar, Miro (eds.) (2006). Guerra civil e literatura galega (1936-1939). Vigo: Xerais

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Asistir a clase

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías